

Wymagania szczegółowe z fizyki w klasie 8 - Pierwszy semestr.
(w nawiasach podane są szczegółowe cele podstawy programowej)

Realizowane działy to:

1. Ciepły przepływ energii.
2. Drgania i fale sprężyste.
3. O elektryczności statycznej.
4. O prądzie elektrycznym.

Dział	Ocenę dopuszczającą uzyskuje uczeń, który:
Ciepły przepływ energii.	<p>Ocenę dopuszczającą uzyskuje uczeń, który: w ramach powtórzenia wiadomości:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady wykonania pracy w sensie fizycznym (3.1) • oblicza pracę ze wzoru $W = F_s$ (3.1) • podaje jednostkę pracy 1 J (3.1) • wyjaśnia, co to znaczy, że urządzenia pracują z różną mocą (3.2) • oblicza moc ze wzoru $P = \frac{W}{t}$ (3.2) • podaje przykłady energii w przyrodzie i sposoby jej wykorzystywania (3.3) • wyjaśnia, co to znaczy, że ciało ma energię mechaniczną (3.3) • podaje przykłady ciał mających energię potencjalną ciężkości i energię kinetyczną (3.3, 3.4) <p>w ramach realizacji bieżącego materiału:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia składniki energii wewnętrznej (4.5) • opisuje przepływ ciepła (energii) od ciała o wyższej temperaturze do ciała o niższej temperaturze, następujący przy zetknięciu tych ciał (4.4, 4.7) • podaje przykłady przewodników i izolatorów (4.7) • opisuje rolę izolacji cieplnej w życiu codziennym (4.7) • podaje przykłady konwekcji (4.8) • opisuje zależność zmiany temperatury ciała od ilości dostarczonego lub oddanego ciepła i masy ciała (1.8, 4.6) • odczytuje z tabeli wartości ciepła właściwego (1.1, 4.6) • demonstrowa zjawiska topnienia, wrzenia i skraplania (1.3, 4.10a) • odczytuje z tabeli temperaturę topnienia i ciepło topnienia (1.1) • analizuje (energetycznie) zjawiska parowania i wrzenia (4.9) • odczytuje z tabeli temperaturę wrzenia i ciepło parowania w temperaturze wrzenia (1.1) • podaje przykłady znaczenia w przyrodzie dużej wartości ciepła parowania wody (1.2)
Drgania i fale sprężyste.	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w otoczeniu przykłady ciał wykonujących ruch drgający (8.1) • podaje znaczenie pojęć: położenie równowagi, wychylenie, amplituda, okres, częstotliwość (8.1) • podaje różnice między falami poprzecznymi i falami podłużnymi (8.4) • posługuje się pojęciami: długość fali, szybkość rozchodzenia się fali, kierunek rozchodzenia się fali (8.5) • podaje przykłady źródeł dźwięku (8.6) • podaje przykłady źródeł dźwięku (8.6)
O elektryczności statycznej.	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje budowę atomu i jego składniki (6.1, 6.6) • wskazuje w otoczeniu zjawiska elektryzowania przez tarcie i dotyk (6.1) • demonstrowa zjawisko elektryzowania przez tarcie i dotyk (1.4, 6.16a) • podaje przykłady przewodników i izolatorów (6.3, 6.16c) • rozróżnia pole centralne i jednorodne (1.1)
O prądzie elektrycznym.	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje przepływ prądu w przewodnikach jako ruch elektronów swobodnych (6.7) • posługuje się intuicyjnie pojęciem napięcia elektrycznego (6.9) • podaje jednostkę napięcia (1 V) (6.9) • wskazuje woltomierz jako przyrząd do pomiaru napięcia (6.9) • wymienia źródła napięcia: ogniwo, akumulator, prądnica (6.9) • podaje jednostkę natężenia prądu (1 A) (6.8) • podaje jednostkę oporu elektrycznego (1 Ω) (6.12) • rysuje schematy elektryczne prostych obwodów elektrycznych (6.13) • wyjaśnia rolę bezpieczników w domowej instalacji elektrycznej (6.14)

Dział	Ocenę dostateczną uzyskuje uczeń, który opanował w pełni materiał na ocenę dopuszczającą, a ponadto:
Ciepły przepływ energii.	<p>w ramach powtórzenia wiadomości:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia kiedy nie jest wykonywana praca • podaje jednostki mocy i przelicza je (3.2) • objaśnia sens fizyczny pojęcia mocy (3.2) • podaje przykłady zmiany energii mechanicznej na skutek wykonanej pracy (3.3) • wymienia czynności, które należy wykonać, by zmienić energię potencjalną ciała (3.4) • podaje przykłady przemiany energii potencjalnej w kinetyczną i na odwrót, z zastosowaniem zasady zachowania energii mechanicznej (3.5) <p>w ramach realizacji bieżącego materiału:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bada przewodnictwo cieplne i określa, który z materiałów jest lepszym przewodnikiem ciepła (1.3, 1.4, 4.10b) • prezentuje doświadczalnie zjawisko konwekcji (4.8) • wyjaśnia zjawisko konwekcji (4.8) • wyjaśnia pojęcie ciągu kominowego (4.8) • analizuje znaczenie dla przyrody dużej wartości ciepła właściwego wody (1.2, 4.6) • oblicza ciepło właściwe ze wzoru $c = \frac{Q}{m\Delta T}$ (1.6, 4.6) • podaje przykłady, w których na skutek wykonania pracy wzrosła energia wewnętrzna ciała (4.4) • opisuje zjawisko topnienia (stałość temperatury, zmiany energii wewnętrznej topniejących ciał) (1.1, 4.9) • podaje przykład znaczenia w przyrodzie dużej wartości ciepła topnienia lodu (1.2, 4.9) • opisuje proporcjonalność ilości ciepła potrzebnego do stopienia ciała stałego w temperaturze topnienia do masy tego ciała (1.8, 4.9) • opisuje proporcjonalność ilości ciepła potrzebnego do wyparowania cieczy do masy tej cieczy (1.8)
Drgania i fale sprężyste.	<ul style="list-style-type: none"> • doświadczalnie wyznacza okres i częstotliwość drgań wahadła lub ciężarka na sprężynie (1.3, 1.4, 1.5, 8.9a) • demonstruje falę poprzeczną i falę podłużną (8.4) • opisuje mechanizm powstawania dźwięków w powietrzu (8.6) • demonstruje wytwarzanie dźwięków w przedmiotach drgających i instrumentach muzycznych (8.9b) • wymienia, od jakich wielkości fizycznych zależy wysokość i głośność dźwięku (8.7) • obserwuje oscylogramy dźwięków z wykorzystaniem komputera (8.9c) • podaje przykłady źródeł dźwięku (8.6)
O elektryczności statycznej.	<ul style="list-style-type: none"> • bada jakościowo oddziaływanie między ciałami naelektryzowanymi (1.4, 6.2, 6.16b) • opisuje budowę przewodników i izolatorów, wyjaśnia rolę elektronów swobodnych (6.3) • określa jednostkę ładunku (1 C) jako wielokrotność ładunku elementarnego (6.6) • demonstruje elektryzowanie przez indukcję (6.4) • opisuje budowę i zasadę działania elektroskopu (6.5) • analizuje przepływ ładunków podczas elektryzowania przez tarcie i dotyk, stosując zasadę zachowania ładunku (6.4)
O prądzie elektrycznym.	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje przemiany energii w przewodniku, między końcami którego wytworzono napięcie (6.9) • określa jednostkę ładunku (1 C) jako wielokrotność ładunku elementarnego (6.6) • rysuje schemat prostego obwodu elektrycznego z użyciem symboli elementów wchodzących w jego skład (6.13) • oblicza natężenie prądu ze wzoru $I = \frac{q}{t}$ (6.8) • buduje prosty obwód prądu i mierzy natężenie prądu w tym obwodzie (6.8, 6.16d) • wyjaśnia, skąd się bierze opór przewodnika (6.12) • oblicza opór przewodnika ze wzoru $R = \frac{U}{I}$ (6.12) • posługuje się symbolami graficznymi elementów obwodów elektrycznych (6.13) • opisuje rolę izolacji elektrycznej przewodu (6.14)

Dział	Ocenę dobrą uzyskuje uczeń, który opanował w pełni materiał na ocenę dostateczną, a ponadto:
Ciepły przepływ energii.	<p>w ramach powtórzenia wiadomości:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyraża jednostkę pracy • $1 \text{ J} = \frac{1 \text{ kg} \cdot \text{m}^2}{\text{s}^2}$ (3.1) • podaje ograniczenia stosowalności wzoru $W = Fs$ (3.1) • oblicza każdą z wielkości we wzorze $W = Fs$ (3.1) • oblicza każdą z wielkości ze wzoru $P = \frac{W}{t}$ (3.2) • wyjaśnia i zapisuje związek $\Delta E = W_z$ (3.3) • oblicza energię potencjalną grawitacji ze wzoru $E = mgh$ i energię kinetyczną ze wzoru $E = \frac{mv^2}{2}$ (3.4) • stosuje zasadę zachowania energii mechanicznej do rozwiązywania zadań obliczeniowych (3.5) • objaśnia i oblicza sprawność urządzenia mechanicznego (3.5) <p>w ramach realizacji bieżącego materiału:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego podczas ruchu z tarcie nie jest spełniona zasada zachowania energii mechanicznej (4.4) • wyjaśnia, dlaczego przyrost temperatury ciała świadczy o wzroście jego energii wewnętrznej (4.5) • objaśnia zjawisko przewodzenia ciepła z wykorzystaniem modelu budowy materii (4.7) • formułuje jakościowo i ilościowo pierwszą zasadę termodynamiki (1.2) • oblicza zmianę energii wewnętrznej i na tej podstawie określa co się stało z temperaturą układu • definiuje ciepło właściwe substancji (1.8, 4.6) • oblicza każdą wielkość ze wzoru $Q = cm\Delta T$ (4.6) • oblicza każdą wielkość ze wzoru $Q = mc$ (1.6, 4.9) • wyjaśnia sens fizyczny ciepła topnienia (1.2, 4.9) • na podstawie proporcjonalności $Q \sim m$ definiuje ciepło parowania (1.8, 4.9) • oblicza każdą wielkość ze wzoru $Q = mc_p$ (1.6, 4.9)
Drgania i fale sprężyste.	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje amplitudę i okres z wykresu $x(t)$ dla drgającego ciała (1.1, 8.1, 8.3) • opisuje ruch wahadła i ciężarka na sprężynie oraz analizuje przemiany energii mechanicznej w tych ruchach (1.2, 8.2) • opisuje zjawisko izochronizmu wahadła (8.9a) • opisuje mechanizm przekazywania drgań w przypadku fali na napiętej linie i fal dźwiękowych w powietrzu (8.4) • stosuje wzory $\lambda = vT$ oraz $\lambda = \frac{v}{f}$ do obliczeń (1.6, 8.5) • podaje cechy fali dźwiękowej (częstotliwość 20–20 000 Hz, fala podłużna) (8.8)
O elektryczności statycznej.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia elektryzowanie przez tarcie i dotyk, analizuje przepływ elektronów (6.1) • wyjaśnia pojęcie jonu (6.1) • posługuje się pojęciem pola elektrostatycznego do wyjaśnienia zachowania się nitki lub bibułek przymocowanych do naelektryzowanej kulki (1.1)
O prądzie elektrycznym.	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i opisuje skutki przepływu prądu w przewodnikach (6.11) • wskazuje kierunek przepływu elektronów w obwodzie i umowny kierunek prądu (6.7) • oblicza każdą wielkość ze wzoru $I = \frac{q}{t}$ (6.8) • przelicza jednostki ładunku (1 C, 1 Ah, 1 As) (6.8) • mierzy napięcie na odbiorniku (6.9) • objaśnia zależność wyrażoną przez prawo Ohma (6.12) • sporządza wykres zależności $I(U)$ (1.8) • wyznacza opór elektryczny przewodnika (6.16e) • oblicza każdą wielkość ze wzoru $R = \frac{U}{I}$ (6.12)

Dział	Ocenę bardzo dobrą uzyskuje uczeń, który opanował w pełni materiał na ocenę dobrą, a ponadto:
Ciepły przepływ energii.	<p>w ramach powtórzenia wiadomości:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sporządza wykres zależności $W(s)$ oraz $F(s)$, odczytuje i oblicza pracę na podstawie tych wykresów (1.1) • oblicza moc na podstawie wykresu zależności $W(t)$ (1.1) • wyjaśnia pojęcia układu ciał wzajemnie oddziałujących oraz sił wewnętrznych w układzie i zewnętrznych spoza układu (3.3) • oblicza energię potencjalną względem dowolnie wybranego poziomu zerowego (3.4) • podaje przykłady sytuacji, w których zasada zachowania energii mechanicznej nie jest spełniona (3.5) <p>w ramach realizacji bieżącego materiału:</p> <ul style="list-style-type: none"> • objaśnia różnice między energią mechaniczną i energią wewnętrzną ciała (3.4 i 4.4) • rozpoznaje sytuacje, w których ciała pozostają w równowadze termicznej (4.1, 4.3) • uzasadnia, dlaczego w cieczach i gazach przepływ energii odbywa się głównie przez konwekcję (1.2, 4.8) • opisuje znaczenie konwekcji w prawidłowej wentylacji mieszkań (1.2, 4.8) • wyjaśnia sens fizyczny ciepła właściwego (4.6) • opisuje zasadę działania wymiennika ciepła i chłodnicy (1.1) • wyjaśnia, dlaczego podczas topnienia i krzepnięcia temperatura pozostaje stała mimo zmiany energii wewnętrznej (1.2, 4.9) • na podstawie proporcjonalności $Q \sim m$ definiuje ciepło topnienia substancji (1.8, 4.9) • wyjaśnia sens fizyczny ciepła parowania (1.2) • opisuje zasadę działania chłodziarki (1.1) • opisuje (na podstawie wiadomości z klasy 7.) zjawiska sublimacji i resublimacji (4.9)
Drgania i fale sprężyste.	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wykorzystać wahadło matematyczne do wyznaczenia przyspieszenia ziemskiego • opisuje występowanie w przyrodzie infradźwięków i ultradźwięków oraz ich zastosowanie (8.8) • opisuje mechanizm powstawania fali dźwiękowej w instrumentach muzycznych
O elektryczności statycznej.	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje ogólne wnioski z badań nad oddziaływaniem ciał naelektryzowanych (1.2, 1.3) • wyjaśnia, jak rozmieszczony jest –uzyskany na skutek naelektryzowania – ładunek w przewodniku, a jak w izolatorze (6.3) • opisuje mechanizm zubożniania ciał naelektryzowanych (metali i izolatorów) (6.3) • wyjaśnia uziemianie ciał (6.3) • na podstawie doświadczeń z elektroskopem formułuje i wyjaśnia zasadę zachowania ładunku (6.4) • wyjaśnia oddziaływanie na odległość ciał naelektryzowanych z użyciem pojęcia pola elektrostatycznego (1.1)
O prądzie elektrycznym.	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje i wyjaśnia wzór $U_{AB} = \frac{W_{A \rightarrow B}}{q}$ • wskazuje skutki przerwania dostaw energii elektrycznej do urządzeń o kluczowym znaczeniu (6.15) • łączy według podanego schematu obwód elektryczny składający się ze źródła napięcia, odbiornika, wyłącznika, woltomierza i amperomierza (6.16d) • objaśnia proporcjonalność $q \sim t$ (6.8) • łączy według podanego schematu prosty obwód elektryczny (6.16d) • wyjaśnia budowę domowej sieci elektrycznej (6.14) • opisuje równoległe połączenie odbiorników w sieci domowej (6.14) • opisuje niebezpieczeństwa związane z używaniem prądu elektrycznego (6.14)